

Erdélyi Örmény Gyökerek füzetek

"Emlékek nélkül, népeknek híre csak árnyék..." (Vörösmarty Mihály)

A Budapesti Örmény Kisebbségi Önkormányzatok Társulása havonta megjelenő kiadványa

IV. évfolyam 41. szám

2000 július

A Budapesti Örmény Kisebbségi Önkormányzatok Társulásának tagszervezetei: a **II.** kerületi, **VI.** kerületi, **IX.** kerületi és **XI.** kerületi Örmény Kisebbségi Önkormányzatok, valamint az Erdélyi Örmény Gyökerek Kulturális Egyesület

A Fővárosi Örmény Klub minden hónap 3. csütörtökén délután 17 órakor - hívtottan és hívatlanul mindenkit szeretettel vár klubdélutánjaira a Budapest V. Semmelweis utca 1-3. 1. Emeleti zeneterembe.

Július

Könyörgés az örmény liturgiából

Itt a nyár közepe, jövő évi kenyerrünkért munkálkodnak a földeken. Nemsokára lesz új búza s abból új kenyér, de nemcsak a mindennapi, hanem a szent áldozathoz való is. Méltó, hogy megemlékezzünk legfontosabb istentiszteletünkről:

"Hogy békében tölthessük el a szent áldozat idejét és a mai napot, kérjük az Úrtól! -- Add meg, Uram!"

Ha részt vettünk a liturgián, főként vasárnap és ünnepnap, hasson az ki egész napunkra. S ha az Úr megadta a békét, s általa az összeszedettséget, adjunk Neki hálát érte.

Dr. Sasvári László

Elsőáldozás Gyergyószentmiklóson

2000. május 7-én felejthetetlen napra virradt a gyergyószentmiklósi örmény közösség. Amíg a múlt évben, hosszú évtizedek után négy, az idén már hét elsőáldozó vette magához az Úr szent testét.

Az Oltáregylet tagjai a plébánián öltöztették fehér karingbe az elsőáldozókat. A vörösköpenyes tanácsos *Zárug Aladár* úr vezetésével, és *Hajdó István* főesperes kíséretével vonultak be ünnepélyesen a gyermekek a templomba, amely virággal szépen fel volt díszítve.

A bevonuló gyermekek kezében égő gyertya és fehér virág. A templomban *Pál Sándor* plébános úr fogadta őket.

Hajdó István főesperes úr beszéde után következett Pál Sándor plébános úr, aki felhívta a figyelmét az első áldozóknak, hogy mindig legyenek hűek templomunkhoz, vallásunkhoz. Hangsúlyozta, hogy soha ne szégyelljék örmény mivoltukat.

Sőt, büszkének lehetnek rá, hisz a magyarörmények mindig hívek voltak ahhoz a hazához, amely befogadta őket az őshazából való elmenekülés után. Mise közben csodálatosan énekelt a *Fejér Ilona* vezette gyermekkórus egyházi énekeket, váltakozva az örmény kórossal.

E felemelő szentmise után a kis elsőáldozók a plébánián fogyasztották el azt a pompás reggelit, amelyet az örmény Oltáregylet tagjai készítettek elő a számukra, nagy gonddal. Az ünnepélyen résztvevők örömteli lélekkel üdvözölték és fényképezték a kis csapatot. Abban a reményben, hogy nemcsak ezeknek a gyermekeknek marad örökké emlékezetes e nap, hanem talán évről évre mind több elsőáldozója lesz ennek az örmény közösségnek.

Zakariás Éva
Gyergyószentmiklós
2000. június 7.

Muradin Jenő

Munkácsy emlékezete halálának 100. évfordulóján

(elhangzott a Fővárosi Örmény Klub június 15-i találkozásán)

Száz esztendeje, hogy egy elmekórház élőhalottjai között végzetszerűen megvált egyetlen szenvedélyétől, a festésztől. Még ha úgy tűnik is, hogy *Munkácsy Mihály* művészete kényelmesen beírható a 19. század nagy történelmi korszaktárai közé - pályája a kiegyezéstől a millenniumig tart -, hagyatékának értékelése ma sem letudott feladat.

Munkácsy megítélése próbaköve a magyar művészettörténetnek. Tendenciák és irányt szabó ideológiák mutathatók ki abból, hogyan közeledtek hozzá az elmúlt száz év során. A mérhetetlen csodálatot csakhamar az elutasítás váltotta föl. A nemzet őszinte gyásza kísérte utolsó útjára, hogy nem sokkal azután *Fülep Lajos* leírja róla kegyetlenül visszhangzó sorait: "Festő ekkora tehetséggel, ilyen ifjan sohasem idegenedett el messzebb korának fejlődő irányától, nem került vele elhárítóbban ellentétbe, nem szegődött határozottabban a múlt és öregség mellé nálánál."

A dogmatista művészetpolitika századunk derekán úgy állította ismét az élre, hogy többet ártott neki minden bírálójánál. Végletes ítéletektől megszabadulva foglalhatja el megfelelő helyét Munkácsy a magyar és európai művészetben. Mi volt nyugtalanító Munkácsy festészetében? Az a feloldhatatlannak tűnő kettősség, mely impozáns művészi hagyatékát jellemzi. Aki festményeit látja - akár kisebb műveit -, csak megilletődést érez e zseniális művész alkotói tökéletessége előtt. Hibátlan kompozíció, a téma lendületes fölvetése, lélekbe látó portrék, mélyen zengő, feledhetetlen színek. Éppen a kisebb képek, a friss vázlatok, tájak, csendéletek mutatják, milyen festői összhangzatokat tudott vásznaira varázsolni.

Csak hogy Munkácsy ezeket legfennebb ujjgyakorlatoknak tekintette, kikapcsolódásnak a nagy művek megalkotása közti szünetekben. Méreteiben is imponáló, monumentális alkotásainak rendelt alá mindent. Ezek a nagy kompozíciók azonban - melyek hasonlóképp zsenialitását tükrözik -, olyan korban készültek, amikor Párizsban az impresszionizmus, majd a posztimpresszionizmus harsonái zengtek.

Munkácsy akkor festi első nagy műveit, a *Siralomházat* és *Tépéscssinálókat*, amikor Claude Monet *A felkelő nap impresszióját* vagy Szinyei a *Majálist*.

Ha innen nézünk vissza, Munkácsy a múlt festője. Krisztus-kompozícióit, történelmi műveit, elbeszélő témáit, bármilyen értékűek is önmagukban, semmiképp sem lehet elhelyezni a Monet, Renoir, Sisley, Pissarro, Van Gogh névvel fémjelzett látványfestészetben. Pedig Munkácsy Párizsban élt. Szemtanúja volt a történeteknek, átélője a korszak változásainak. Lehetetlen, hogy ne látta volna mindazt, ami kora festészetében történik. Ez az ár ellen haladó művész talán abból kaphatott biztatást, hogy művei változatlanul vásárlókra leltek, dúsgazdag gyűjtők egymásra licitáltak festményeiért, párizsi palotája a társadalmi élet központja lett, a kritikusok a műterméből írtak készülő képeiről.

Járhatatlan az az út, amely Munkácsy tájképeiből és csendéleteiből próbálná megrajzolni "korszerűsített" pályaképét. Kétségtelen, hogy számos olyan, kisebb méretű képe van,